Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Ігор Вовк, 1978 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2009 році Львівський державний університет фізичної культури за спеціальністю «Олімпійський та професійний спорт», в. о. завідувача кафедри військової підготовки та рухової активності Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького Міністерства освіти і науки України, м. Львів, виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Економіка».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького Міністерства освіти і науки України, м. Львів, від 19 червня 2025 року № 35-2, у складі:

Голови разової
спеціалізованої вченої ради – Ігоря Яціва, доктора економічних наук, професора, професора кафедри підприємництва та торгівлі Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького;

Рецензента – Ганнни Сиротюк, кандидата економічних наук, доцента, в.о. завідувача кафедри економіки Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького;

Офіційних опонентів – Анатолія Кучера, доктора економічних наук, старшого дослідника, професора кафедри менеджменту організацій Національного університету «Львівська політехніка»,
Юлії Пащенко, кандидата економічних наук, доцента, доцента кафедри глобальної економіки Державного біотехнологічного університету,
Олени Птащенко, доктора економічних наук, професора, професора кафедри підприємництва і торгівлі Західноукраїнського національного університету

на засіданні 20 серпня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань «Соціальні та поведінкові науки» Ігоря Вовка на підставі публічного захисту дисертації «Ефективність оздоровчої діяльності у формуванні людського капіталу сільськогосподарських підприємств» за спеціальністю 051 Економіка.

Дисертацію виконано у Львівському національному університеті ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького Міністерства освіти і науки України, м. Львів.

Науковий керівник – Георгій Черевко, доктор економічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри економіки Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, що містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень. Робота присвячена вирішенню наукового завдання щодо обґрунтування теоретичних аспектів та розробки рекомендацій стосовно розвитку і підвищення ефективності оздоровчої діяльності сільськогосподарських підприємств як чинника формування їхнього якісного людського капіталу в частині здоров'я його носіїв – працівників підприємств. Дисертантом ідентифіковано поняття якості людського капіталу як міри його здатності до ефективної реалізації свого потенціалу, рівень якої визначається станом здоров'я. Останній як складовий елемент людського капіталу розглядається і як чинник ефективності його використання, і як чинник формування якості цього капіталу. Сформульоване поняття оздоровчої діяльності підприємства як чинника формування необхідного рівня здоров'я, що є елементом людського капіталу і визначає рівень його якості. Дисертантом запропоноване власне трактування людського капіталу як специфічної форми капіталу, сутністю якого є динамічна сукупність взаємопов'язаних ресурсів знань, умінь, навичок, кваліфікації, досвіду, здібностей і здоров'я, яка іманентно невіддільна від його носіїв – людей. Ним удосконалено теоретичні підходи до з'ясування специфіки людського капіталу сільськогосподарських підприємств. Сформульовані теоретико-методичні положення проведення дослідження ефективності оздоровчої діяльності у формуванні людського капіталу сільськогосподарських підприємств з урахуванням специфіки цих підприємств та середовища їх функціонування. Дисертантом розроблені методика оцінки ступеня зацікавленості підприємства у промоції здоров'я його працівників на робочих місцях та методика створення профілю підприємства щодо рівня

розвитку і ефективності його політики оздоровчої діяльності. Набули подальшого розвитку концептуальні положення щодо взаємозв'язку між здоров'ям як складовим елементом людського капіталу підприємства та економічним зростанням. Ці та інші результати дослідження мають істотне значення для галузі знань «Соціальні та поведінкові науки». Дисертаційна робота виконана державною мовою з дотриманням вимог щодо оформлення дисертацій, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року №40 (зі змінами).

Здобувач має 15 наукових публікацій за темою дисертації, з них: чотири статті у наукових фахових виданнях України, 11 публікацій у матеріалах науково-практичних конференцій, а також одне свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір:

1. Черевко Г., Вовк І. Соціальна відповідальність підприємств та здоров'я їх працівників. *Ефективна економіка*. 2024. №8. DOI: https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.8.27.

2. Черевко Г., Вовк І. Особливості людського капіталу сільськогосподарських підприємств та причини їх виникнення. Аграрна економіка. 2024. Т.17, № 2. С. 104–114.

3. Черевко Г., Вовк І. Здоров'я в структурі людського капіталу як соціально-економічна категорія. *Аграрна економіка*. 2024. Т. 17 №1. С. 47–61.

4. Черевко, Г., Вовк, І. Здоров'я як елемент людського капіталу та чинник економічного зростання. *Вісник Львівського національного університету природокористування. Серія Економіка АПК*. 2023. (30). С. 7–15.

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

1. Ігор Яців, доктор економічних наук, професор, професор кафедри підприємництва та торгівлі Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького. Оцінка позитивна, без зауважень.

2. Анатолій Кучер, доктор економічних наук, старший дослідник, професор кафедри менеджменту організацій Національного університету «Львівська політехніка». Оцінка позитивна, із зауваженнями:

1. Формулювання окремих висновків дисертаційної роботи є вузьким за змістом і не завжди здійснено в чіткому науковому стилі (наприклад: «Висновків щодо стану та тенденцій ефективності оздоровчої діяльності цілком

обґрунтовано можна дійти на основі ідентифікації...»). Тут варто вказувати конкретні одержані результати теоретичного, методичного чи прикладного характеру. З огляду на кількість завдань (8), пунктів наукової новизни (8) та кількість висновків (16), висновки варто було б згрупувати з урахуванням поставлених завдань, що дозволило б збалансувати їх із відповідними завданнями та пунктами новизни.

2. Попри те, що в роботі ґрунтовно розкрито положення дослідження ефективності оздоровчої діяльності у формуванні людського капіталу сільськогосподарських підприємств та його інформаційну базу (ст. 79–96), із методологічного погляду робота б значно виграла, якби автор також застосував економетричні методи для емпіричного підтвердження/спростування гіпотез дослідження. Крім, того бажано було б обґрунтувати й дотримуватися певного (однакового) часового діапазону дослідження.

3. На нашу думку, в аналітичній частині роботи слід було б більше приділити уваги оцінці стану й чинників розвитку оздоровчої діяльності у формуванні людського капіталу сільськогосподарських підприємств та оцінці її ефективності. Фактично оцінка ефективності зводиться лише до розрахунку показників ефективності оздоровчої діяльності сільськогосподарських підприємств України (ст. 161–162), у той час як значну увагу дисертант приділив питанню, яке не має прямого стосунку до предмета дослідження: динаміці кількості суб'єктів господарювання й обсягів сільськогосподарського виробництва (ст. 101–111). Доречно було б на основі зібраних первинних даних за результатами анкетування побудувати хоча б одну економетричну модель.

4. У дисертації узагальнено цікаву методику (у формі анкети) оцінки якості заходів з охорони здоров'я на робочому місці та щодо здатності підприємства управляти процесом підтримання та підвищення стану здоров'я її працівників загалом (ст. 191–196), однак не здійснено її апробацію. Робота значно б виграла, якби було здійснено цю апробацію хоча б на прикладі одного підприємств чи кількох підприємств, яким передано результати дослідження для впровадження.

5. Дисертація значно б виграла, якби автор у прогностичній частині роботи надав власну прогнозну оцінку ефективності запропонованих напрямів чи окремих заходів поліпшення оздоровчої діяльності у формуванні людського капіталу сільськогосподарських підприємств.

3. Олена Пташенко, доктор економічних наук, професор, професор кафедри підприємництва і торгівлі Західноукраїнського національного університету. Оцінка позитивна, із зауваженнями:

1. Характеризуючи особливості людського капіталу, дисертант акцентує увагу на відмінностях цього капіталу від матеріального (с. 46-47), однак існують і інші форми капіталу, з якими можна було б порівняти людський капітал.

2. Викликає певний сумнів підхід автора до формування методики визначення ефективності оздоровчої діяльності на основі визначення суми компенсації втрат внаслідок непрацездатності працівника протягом, як правило, року, виходячи із середньої оцінки одного дня роботи цього працівника у валовій продукції (с. 89-93), оскільки така залежність видається досить опосередкованою.

3. В дисертації запропоновано розроблену дисертантом схему і відповідну оригінальну анкету Health Check (с.191-196; додатки В-Д) для здійснення оцінки ступеня зацікавленості підприємства у промоції здоров'я його працівників на робочих місцях та як основи методики створення профілю підприємства щодо рівня розвитку і ефективності його політики оздоровчої діяльності у напрямку підвищення рівня якості його людського капіталу з розробкою відповідних матричних таблиць, але із змісту цього параграфу (3.3) важко зрозуміти, хто саме повинен виконувати заповнення таких анкет, а хто – їх опрацьовувати і підводити підсумки та здійснювати саме оцінювання.

4. Наведений у першому розділі роботи критичний аналіз різних підходів різних авторів до трактування основних теоретичних та методичних моментів досліджуваної проблеми (с.35-95) краще було б представляти у формі відповідних таблиць з метою більш упорядкованого їх сприйняття.

5. У другому розділі дисертації надто багато уваги в сенсі обсягу роботи приділено аналізу динаміки кількості і структури виробників продукції сільського господарства і обсягів виробництва сільськогосподарської продукції (с.101-114). При цьому далі в роботі не наведено відповідних положень, які б слугувати продовженням представленого підґрунтя.

3. Юлія Пащенко, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри глобальної економіки Державного біотехнологічного університету. Оцінка позитивна, із зауваженнями:

1. Аналізуючи зв'язок між завданнями, змістом, науковою новизною та висновками, варто звернути увагу, що вирішенню одного завдання автор присвячує по два підрозділи (завдання 1 – розділ 1.1 та 1.2; завдання 2 – розділ 1.3 та 1.4), тобто надто деталізовано, тоді як завдання які вирішуються при розробці третього розділу, мають загальний характер. Крім того, висновки до роботи варто б було сформулювати більш системно, висвітливши стисло результати роботи відповідно до поставлених завдань.

2. Дещо дискусійними є деякі тези автора, як от «стан здоров'я у сільській місцевості загалом є гірший ніж у міських центрах», с. 52, що не має ніякого аналітичного чи статистичного підтвердження, крім того, на с. 53 автор зазначає що «сільські жителі живуть довше порівняно з міськими». На с. 68 зазначено, що «здоров'я не має мінової вартості, тобто здатності обмінюватися», тоді як на с. 71 – «Здоров'я набуває мінову вартість…» і т.д.

3. Визначаючи чинники формування особливостей людського капіталу сільськогосподарських підприємств (с. 59, рис. 1.1), автором здійснено їх поділ на зовнішні (галузеві) та внутрішні (чинники підприємств), але у деяких випадках, на нашу думку, цей розподіл не зовсім об'єктивний, як от віднесення до внутрішніх чинників «довгий часовий лаг між здійсненням інновацій та одержанням віддачі від них; висока вірогідність виникнення непередбачуваних обставин і наслідків впровадження інновацій». На нашу думку, це чинники, які в більші мірі пов'язані з особливостями галузі сільського господарства в цілому і мали б бути включені до зовнішніх чинників.

4. Враховуючи сучасні виклики та психоемоційний стан населення країни, варто було б глибше обґрунтувати соціально-економічні ризики, пов'язані з недостатньою увагою з боку сільськогосподарських підприємств до ментального здоров'я працівників, у результаті чого робота значно виграла б.

5. Формуючи графічне зображення джерел нещасних випадків у сільському господарстві та їхніх суб'єктів і наслідків (рис. 3.2, с. 167), варто було б більше розмежувати «джерела», «суб'єкти» та «наслідки». Крім того, перелік наслідків доцільно було б згрупувати як наслідки для підприємства та для працівників і розширити їх (наприклад: інвалідність або втрата працездатності; психологічні наслідки; втрата репутації підприємства і т. д.).

6. У роботі при розробці розділу 3 автор звертає увагу на роль соціальної відповідальності підприємства та внутрішнього моніторингу стану здоров'я працівників як одного з напрямів підвищення оздоровчої діяльності підприємства, хоча автор у дослідженні не надає даних щодо економічної ефективності впровадження запропонованих заходів. Вважаємо, що надання цієї інформації змогло б посилити отримані результати дослідження.

5. Ганна Сиротюк, кандидат економічних наук, доцент, в. о. завідувача кафедри економіки Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького. Оцінка позитивна, із зауваженнями:

1. Автор зосереджується переважно на економічному та соціальному вимірі здоров'я, але не враховує міждисциплінарний характер проблеми, зокрема:

екологічні чинники (якість довкілля у сільській місцевості) демографічну ситуацію (старіння кадрів).

2. У сучасних умовах цифрові рішення можуть суттєво підвищити ефективність оздоровчої діяльності, проте автор їх згадує дещо обмежено.

3. Проблематика здоров'я й оздоровчих потреб має суттєві різниці у чоловіків і жінок, у молодих і літніх працівників, проте в дослідженні цей аспект ігнорується.

6. Георгій Черевко, доктор економічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри економіки Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького. Оцінка позитивна, без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – немає членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Ігорю Вовку ступінь доктора філософії з галузі знань «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 Економіка.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради _____ Ігор ЯЦІВ
(підпис)

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ

Вчений секретар
Наталія СТОЙКО
20 · 08 2025 р.